

Pep Vila

Joan Domènech Moner: hi ha foc colgat sota la tèbia cendra

En voler escriure unes notes amicals sobre la vida i obra de Joan Domènech i Moner (1943-2023) m'adono que em costa de resumir la gran quantitat de sensacions i els gèrmens d'idees que se'm susciten davant d'una obra polièdrica, impossible de ressenyar aquí.

Podria dir, carregat de raons: «tot és un excés». Per tot això i més, no vull convertir aquestes ratlles d'homenatge en un enfilall de mèrits que són molts i merescuts.

Amb en Joan érem patrons de la Fundació Valvi. En moltes de les trobades, en tertúlies d'amics, sempre hi vaig notar el gust per exhibir una coherència intel·lectual, per mostrar la seva honestedat, la idiosincràsia ferma al servei de la llengua i la cultura catalanes. En unes declaracions a la premsa va sentenciar: «Em considero un home de la cultura que va anar a la política per treballar per la cultura». Bella declaració de principis.

Per damunt de tot era un apassionat de les millors lectures. En els treballs d'història, en les biografies posava la perfecció, l'exigència tècnica, al servei del biografiat. Un dels seus biografiats preferits fou Fidel Fita (1927-2000), de qui era amic personal. No sé si alguns de vostès han vist, al meu entendre, l'obra cabdal eFita: Crist jacent, soplujat en una capella de la catedral de Girona. Si aquesta obra fos d'un artista francès o anglès, degudament divulgada, seria considerada una obra mestra de l'escultura universal. En Joan estava corprès per aquell marbre blanc, per l'expressivitat i tractament del cos. Sostenia la tesi que aquell cos era com el seu, quan Fita va caure d'una bastida, el desembre de 1953, a l'església barcelonina de Betlem, i va quedar invàlid. Les seves aptituds artístiques anaven lligades als ressons més íntims de la seva personalitat.

Darrerament, em consta que patia amb silenci per la destrucció de valors, per la desintegració de certes formes de la vida catalana que s'anaven perdent. Era conscient que a la nostra societat hi ha moltes esquerdes que fan perillar molts projectes i il·lusions. Ell, tanmateix, ja no ho veurà, però els que venim darrere seu, que som a primera línia, seguim encadenats a molts factors exògens i endògens que no sabem com resoldre. Va estimar les aigües, com nosaltres indecises.